

LBRIS

We know
books

intuitext
grup SOFTWIN

Cătălina Popa • Onorica Tofan • Gabriela Catrina • Mihaela Bahrim
Elena Gorovei • Mirela Dragomir

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

CAIETUL ELEVULUI

clasa a VI-a

U1 Bine ai venit în clasa a VI-a!

Evaluare inițială 7

U2 În zbor!

Textul literar. Textul nonliterar 12

Textul narativ-descriptiv. Etapele scrierii 22

Enunțul. Punctuația enunțului 25

Forma și sensul cuvintelor 27

Sinonimele. Antonimele 30

Omonime. Cuvinte polisemantice 34

Evaluare 38

U3 E-fabule

Textul narativ literar în versuri. Textul nonliterar (explicativ) 43

Textul explicativ 50

Tipuri de sunete. Corespondența sunet-literă 53

Diftong. Triftong. Hiat 55

Despărțirea în silabe 58

Evaluare 61

U4 Aventura ne cheamă!

Textul narativ literar în proză. Textul nonliterar (Știrea) 66

Textul narativ nonliterar. Știrea 74

Scrisul de mână, așezarea în pagină – jurnalul 76

Verbul. Verbe predicative, verbe auxiliare, verbul copulativ *a fi* 80

Modul indicativ. Modul imperativ. Timpurile modului
indicativ (actualizare) 82

Modul conjunctiv 84

Modul condițional-optativ 87

Fișa 1 – Verbul – aplicații 90

Fișa 2 – Verbul – aplicații 92

Evaluare 94

U5 Destinatar: copilărie!

Textul narativ literar în proză. Textul nonliterar (explicativ) 99

Transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă 106

Descrierea unei emoții. Scrisoarea 110

Substantivul (actualizare). Substantive defective. Substantive colective 112

Cazurile. Cazul nominativ. Cazul acuzativ 114

Cazul dativ. Cazul genitiv. Articolul genitival. Cazul vocativ 117

Articolul (actualizare)	119
Substantivul – aplicații	122
Evaluare	126

U6 Argumente de primăvară **131**

Textul descriptiv literar în versuri. Textul descriptiv nonliterar	132
Descrierea unui fenomen. Stil. Elemente auxiliare în scriere	139
Textul argumentativ	141
Pronumele personal. Pronumele de politețe	146
Pronumele reflexiv	150
Pronumele. Fișă de lucru	152
Fișa 1 – Adjectivul	153
Fișa 2 – Adjectivul	156
Numeralul	157
Fișa 1 – Adverbul	160
Fișa 2 – Adverbul	162
Fișa 3 – Adverbul	165
Evaluare	167

U7 România pitorească **171**

Textul descriptiv literar în proză. Textul descriptiv nonliterar	172
Textul nonliterar descriptiv	179
Reprezentări mentale, integrarea informațiilor în propriul univers cognitiv și afectiv	183
Predicatul verbal	185
Predicatul nominal. Acordul numelui predicativ	189
Subiectul exprimat	191
Subiectul neexprimat (inclus, subînțeles)	192
Atributul	195
Complementul direct	197
Complementul indirect	199
Complementul prepozițional	200
Circumstanțialele (de timp, de mod, de loc)	202
Evaluare	206

U8 Bun venit, vacanță! **211**

Evaluare finală	212
-----------------------	-----

Modele de teste pentru Evaluarea Națională, clasa a VI-a **217**

Testul 1	218
Testul 2	225

 Citește, cu atenție, textul următor, apoi rezolvă cerințele.

Ce fel de carte mai e și asta?

Blake dădu o pagină, apoi încă una și încă una, căutând o cale de a ajunge la conținut, dar nu găsi nimic. Nu era niciun cuvânt care să-l îndrume – doar o serie de pagini albe, care conduceau ca o scară în spirală spre necunoscut. Își lăsă mintea să le urmeze un moment, întrebându-se încotro ar fi putut să ducă, dar ele păreau să nu ducă nicăieri, la nesfârșit.

Se simți dezamăgit, dar cumva și atâțat, de parcă ar fi fost în pragul unei expediții pentru a găsi ceva. Dar ce anume **căuta**? Și cum și-ar fi dat seama când l-ar fi găsit? Era doar un băiat de doisprezece ani, care nu se prea omora cu cititul. Totuși, era aproape convins că, pe măsură ce va explora, pe măsură ce va săpa mai adânc, era mai probabil c-o să descopere ceva – poate vreun secret codificat în hârtie – care avea să-l ducă apoi la o și mai mare descoperire.

Dar, se întrebă **el**, cum ar fi putut cineva să citească o carte **nescrisă**?

În cele din urmă, închise volumul și îl puse la loc în raft, fără să aibă habar că povestea deja se scria. [...]

Ajungând în marele hol de la intrare, Blake se așeză pe treptele de marmură care conduceau sus, în galerie. O pendulă ticăia obosită, lângă el.

Deasupra lui, pe un palier de pe la jumătatea scârilor, era o vitrină de sticlă, conținând cel mai valoros obiect din colecția bibliotecii: un manuscris gros, aparținând călugărilor care trăiseră în colegiu cu mai bine de cinci sute de ani în urmă.

Se ridică și se duse să-l privească mai de aproape.

Manuscrisul era împodobit cu vițe verzi, complicate, și cu firisoare de aur, care înfloreau în frunze ușoare ca pana și în flori frumoase de toate culorile. Aburi sticla cu răsuflarea lui și se uită cum cele două coloane de scris de mână negru dispar sub un strat ca de gheață.

Din locul acela, aflat la înălțime, putea vedea întregul hol de jos – o sală mărginită de coloane și brusturi –, dar tot nu se zărea nici urmă de mama sa. Duck **stătea** ghemuită lângă un fișier înalt și-l mângâia pe Mefistofel. Motanul **se arcuise** ca o virgulă în jurul picioarelor ei.

Blake își întoarse din nou atenția asupra manuscrisului.

În timp ce ceața răsuflării lui se destrăma încet, **văzu** din nou o literă ovală roșie recăpătându-și ceva din culoarea sa în fruntea coloanei din stânga. În interiorul marelui O stacojiu era o miniatură.

Matthew Skelton, *Endymion Spring* (traducere din engleză de Cristina Jinga)

A (30 de puncte)

- 1 Alege, prin subliniere, una dintre temele redată în fragment, apoi notează trei termeni din câmpul semantic al temei identificate: *timpul, iubirea, creația, eroismul, istoria, copilăria, prietenia, familia, aventura*. 4 p.

2 Formulează câte un enunț, în care să numești două trăsături ale personajului principal, menționate în fragmentul dat. 6 p.

3 Transcrie, din text, un indice temporal și unul spațial. 6 p.

4 Rescrie, din ultimele trei paragrafe, o comparație. 5 p.

5 Formulează o idee principală și două idei secundare din fragmentul dat. 9 p.

B (30 de puncte)

6 Explică, într-un enunț, rolul cratimei din secvența: *Se ridică și se duse să-l privească mai de aproape.* 6 p.

7 Notează câte un antonim potrivit pentru fiecare cuvânt subliniat din enunțul:

Deasupra lui, pe un palier de pe la jumătatea scărilor, era o vitrină de sticlă, conținând cel mai valoros obiect din colecția bibliotecii: un manuscris gros, aparținând călugărilor care trăiseră în colegiu cu mai bine de cinci sute de ani în urmă. 6 p.

8 Indică numărul de sunete și de litere din cuvintele: *conduceau, expediții, ghemuită.*

6 p.

9 Stabilește timpul verbelor marcate cu verde pe text.

6 p.

10 Notează funcția sintactică a cuvintelor marcate cu galben pe text.

6 p.

C (30 de puncte)

11 Scrie un text narativ, de minimum 100 de cuvinte, în care să relatezi o întâmplare reală sau imaginară petrecută într-o bibliotecă. Vei folosi trei cuvinte-cheie din fragmentul dat, pe care le vei transcrie pe spațiul indicat și le vei sublinia, în compunerea ta.

În scrierea compunerii, vei avea în vedere:

- ✓ respectarea cerinței date;
- ✓ precizarea locului, a timpului și a personajelor acțiunii;
- ✓ prezentarea evenimentelor în succesiunea lor cronologică;
- ✓ folosirea cuvintelor-cheie transcrise;
- ✓ respectarea structurii compunerii narative.

Punctajul pentru compunere se acordă astfel:

- ✓ conținutul compunerii – 20 de puncte;
- ✓ redactarea compunerii – 10 puncte (marcarea corectă a paragrafelor – 1 punct; coerența textului – 1 punct; proprietatea termenilor folosiți – 1 punct; corectitudinea gramaticală – 1 punct; claritatea exprimării ideilor – 1 punct; ortografia – 2 puncte; respectarea normelor de punctuație – 2 puncte; lizibilitatea – 1 punct).

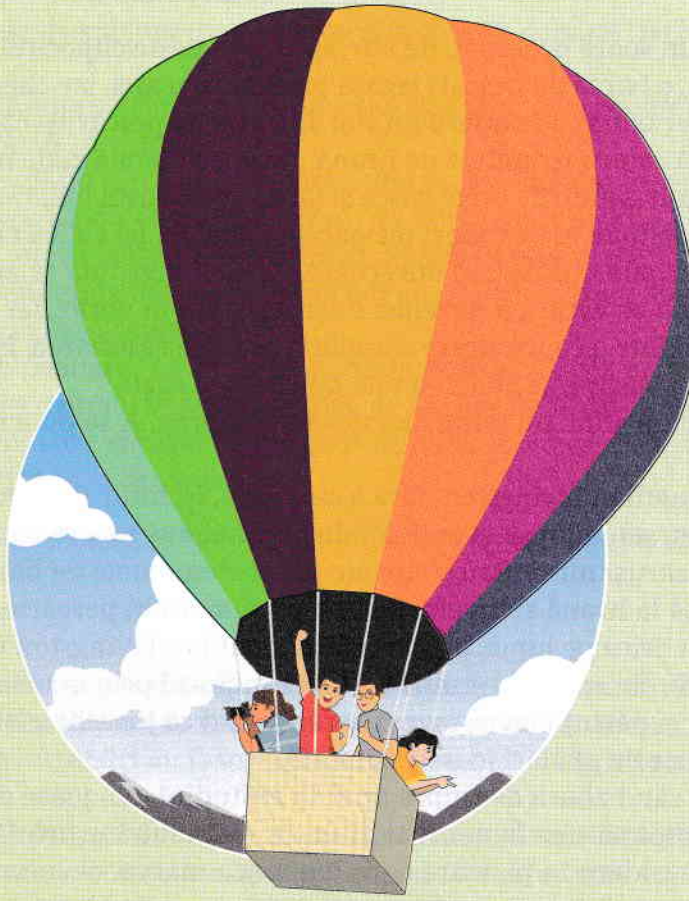
NOTĂ! Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care compunerea are minimum 100 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus.

Cuvinte-cheie:

LBRIS

We know
books

Unitatea 2

În zbor!

 Citește cele două texte de mai jos, apoi răspunde cerințelor formulate.

TEXTUL 1

Era dimineața și un soare proaspăt, de aur, strălucea peste clipocitul mării domoale.

La o milă de țarm, o barcă de pescari legase prietenie cu apa, iar chemarea pentru Breakfast Flock¹ scânteia în aer până când apărură un stol de o mie de pescăruși care încercau, zvâcnind și zbatându-se, să obțină câteva firimituri de hrană. Începea o nouă zi de muncă.

Dar departe și singur, străin de orice barcă și țarm, Pescărușul Jonathan Livingston exersa. La trei sute de picioare înălțime el își coborî picioarele palmate. Își ridică ciocul străduindu-se să-și mențină cu greutate aripile într-un arc dureros. Aceasta îi îngăduia să zboare nespus de încet și acum el încetinise până ce vântul îi devenea doar o șoaptă în obraz, iar oceanul stătea neclintit sub el. Își îngusta ochii într-o concentrare cumplită, își ținea răsuflarea, își acorda aripile... încă... încă puțin. Penele i se zburliară, se afla în limita de viteză și căzu.

Pescărușii, după cum știm, nu ating niciodată acest prag. A se poticni în zbor este pentru ei rușine și mare ocară.

Dar Pescărușul Jonathan Livingston, fără a se rușina, își întinse din nou aripile în arcuțel tremurător – mai încet, și mai încet și poticnindu se din nou – nu era o pasăre ca oricare.

Cei mai mulți pescăruși nu căutau să învețe decât elementele de bază ale zborului – cum să ajungă de pe mal până la hrană și invers. Pentru cei mai mulți pescăruși nu zborul contează, ci hrana. Mai mult decât orice pe lume, pescărușului Jonathan Livingston îi plăcea să zboare.

Acest fel de a gândi, observase și el, nu este deloc mijlocul prin care să devină popular printre celelalte păsări. Chiar și părinții lui se îngroziseră văzând că Jonathan își petrecea zile întregi de unul singur, făcând sute de planări joase, exersând.

Nu știa de ce, dar când zbura deasupra apei, la altitudini mai joase decât jumătate din întinderea aripilor sale, putea să stea în aer mai mult, cu mai multă ușurință. Plutirile lui nu se mai încheiau cu obișnuita cădere în picioare care împrăștia marea, ci cu un lung siaj² orizontal, în care atingea suprafața cu picioarele strânse aerodinamic pe lângă corp. Când își începuse glisadele³ aterizând cu picioarele sus pe plajă străbătând apoi cu pasul lungimea glisadei sale-n nisip, părinții lui se îngroziseră și mai mult.

— De ce, Jon, de ce? îl întreba mama lui. De ce-ți vine atât de greu să fii la fel cu ceilalți din stol, Jon? De ce nu lași pelicanii sau albatroșii să zboare așa de jos? De ce nu mănânci? Fiule, ai ajuns numai piele și os?

— Nu-mi pasă că am ajuns numai pene și os, mami. Vreau să știu ce pot realiza în văzduh și ce nu. Atâta tot. Vreau să știu.

— Ascultă Jonathan, i-a spus tatăl său, nu fără blândețe, iarna nu e prea departe, bărcile or să fie puține, iar peștele de la suprafață va înota mai la fund. Dacă tot vrei să înveți, învață despre hrană și cum se obține. Povestea asta cu zborul e bună, nu zic nu, dar nu poți să te hrănești cu glisade, o știi și tu. Nu uita că zbori ca să te hrănești.

¹ **Breakfast Flock** - numele prin care autorul indică organizarea stolului în vederea obținerii hranei de dimineață (N.tr.).

² **siaj** - (în text) urmă continuă de spumă creată la contactul cu apa al păsării aflate în zbor.

³ **glisadă** - zbor în care un avion înaintează înclinat pe o aripă, astfel încât să se apropie de sol parcurgând o distanță cât mai mică.

Supus, Jonathan a încuviințat. Zilele următoare a încercat să se poarte ca ceilalți pescăruși; a încercat într-adevăr, țipând și luptând cot la cot cu stolul, pe lângă diguri și bărci de pescuit, plonjând după resturi de pește și pâine. Dar nu a reușit deloc.

Nu are niciun rost, se gândea el, scăpând intenționat un mic hering, obținut cu multă greutate, drept în gura unui pescăruș bătrân și flămând care-l fugărea. Mai bine mi-aș petrece timpul ăsta învățând cum să zbor. Sunt atâtea lucruri de învățat.

N-a trecut mult și pescărușul Jonathan era din nou singur, departe, pe mare, flămând, fericit, învățând.

Îl preocupa viteza și după o săptămână de exercițiu știa, despre viteză, mai multe lucruri decât cel mai rapid pescăruș în viață.

La o mie de picioare, dând din aripi cu toată puterea, s-a angajat într-un picaj vertical amețitor și, astfel, și-a dat seama de ce pescărușii nu se lansează-n picaj. La numai șase secunde atinsese 70 mile pe oră, viteză la care dacă-ți ridici aripile îți pierzi echilibrul.

De fiecare dată i se întâmpla așa. Deși era prudent, deși se folosea de întreaga îndemânare, la viteze foarte mari își pierdea controlul.

Se înălța la o mie de picioare. La început cu toată puterea drept înainte, apoi își lua avânt, dând din aripi, și-și dădea drumul vertical. Atunci, de fiecare dată, aripa stângă i se bloca la ridicare, el se răsucea violent spre stânga. Își oprea și aripa dreaptă ca să se redreseze și țâșnea ca focul dintr-o vrilă sălbatică spre dreapta.

Richard Bach, *Pescărușul Jonathan Livingston* (fragment), trad. Anca Nemoianu

TEXTUL 2

Omul a privit întotdeauna păsările cu invidie și inspirație pentru că ele pot zbura și explora cerul. Oare cum este să zbori, cum se vede lumea de sus, cum e să sfidezi gravitația și să te lași purtat de curent? Aceste întrebări au fascinat umanitatea încă de la începuturi și au dat naștere la numeroase legende.

În mitologia greacă Icar încearcă să evadeze dintr-un labirint confecționându-și o pereche de aripi din ceară. Ajuns cu succes în aer și afară din labirint, Icar este atât de fascinat de zborul în sine, încât se lasă purtat de frumusețea din jur, zboară prea aproape de soare și aripile sale se topesc. Desigur, zeul Soarelui, Helios, poartă parte din vină. El se supără pentru că oamenii au descoperit secretul zborului și ar putea să ajungă mai aproape de zei și decide să îi topească aripile eroului, care se prăbușește tragic în apele Mării Egee. Să zbori, așadar, poate să te aducă mai aproape de zei, dar poate fi și foarte periculos. Mai ales când ai aripi din ceară.

Multă vreme oamenii au considerat că zborul este imposibil. Leonardo da Vinci a studiat toată viața misterele zborului și a inventat între secolele XV și XVI nenumărate aparate de zbor, fără un succes clar. El spunea: „*Pasărea este un instrument care funcționează după regulile matematicii, prin urmare omul ar trebui să aibă capacitatea să o reproducă*”.

În plină eră a industrializării, în secolul XIX, mai mulți inventatori curajoși au încercat să construiască un aparat care să permită omului să zboare. Au încercat să se desprindă cu aceste aparate de pe rampe sau cu mecanisme tip praștie, cu motoare dirijate sau nu, bazându-se pe curenți sau sisteme complexe de propulsare.

Inventatorii români nu s-au lăsat mai prejos. În anul 1906, timișeanul Traian Vuia reușea prima desprindere de sol a unui aparat de zbor autopropulsat. În anul 1910, Aurel Vlaicu construiește un avion care zboară fără modificări (lucru unic în acel moment al aviației mondiale). Presa vremii scria: „*Minunate și curajoase zboruri a executat românul Aurel Vlaicu, pe un*

aeroplan original, construit chiar de zburător, cu două elici, între care șade aviatorul. De câte ori se răsucea (vira) mașina aceasta în loc, de părea că vine peste cap, lumea răsplătea pe român cu ovații furtunoase, aclamându-l cu entuziasm de neînchipuit.”

În zilele noastre misterele zborului au fost deslușite. Zburăm în baloane, avioane, elicoptere și rachete; am cucerit cerul, acum vrem să cucerim cosmosul și alte planete din el.

În primul rând, pasărea este adaptată perfect la zbor. Corpul său este aerodinamic, cu alte cuvinte, are o formă care permite aerului să circule pe lângă el fără să depună rezistență mare. Oasele sunt goale pe dinăuntru (spre deosebire de restul vertebratelor), reducând astfel considerabil greutatea corporală. Corpul este acoperit de pene care permit trecerea aerului prin ele, reducând și mai mult rezistența. Aripile sunt curbate, subțiri și ușoare, permițând manevre complexe în aer.

Pasărea se propulsează cu ajutorul picioarelor și își susține zborul dând din aripi. Forma aripii permite aerului să circule în partea de jos a acesteia și creează astfel portanța. Ca să se mențină în aer, pasărea continuă să dea din aripi, ajutată de mușchii puternici de pe piept. Fiecare mișcare a aripilor reprezintă o nouă direcție sau o ajustare a vitezei. În anumite ipostaze ea poate să profite de curenții de aer, nu mai dă din aripi, ci glisează.

Pentru că cerul este un spațiu în care prădătorii păsărilor nu pot ajunge. Zborul le permite păsărilor să vadă mediul înconjurător de departe (de sus) fără să fie în primejdie. Așadar, ele s-au adaptat să se deplaseze zburând, să vâneze din aer, să mănânce și să bea în aer, să migreze și, în unele cazuri extreme, chiar să doarmă în timp ce zboară (așa cum face drepneaua).

Zborul este, fără îndoială, un mare avantaj. Nu este de mirare că omul s-a străduit atâta vreme să cucerească văzduhul.

Zborul păsărilor, www.schooling360.ro

- 1 Transcrie, din textul 1, două cuvinte/grupuri de cuvinte care indică timpul acțiunii.

- 2 Notează două cuvinte din câmpul lexical al tehnologiei, identificate în textul 2.

- 3 Precizează, într-un enunț, care sunt personajele prezente în textul 1.

- 4 Indică numele celor două personaje mitologice despre care este vorba în textul 2.

5 Scrie în casete literele corespunzătoare răspunsului corect, valorificând textul 1.

I. Pescărușul Jonathan Livingston exersează zborul:

- a) alături de părinții săi.
- b) printre pelicani și albatroși.
- c) la trei sute de picioare depărtare de țărm.
- d) departe de țărmul oceanului.

Răspunsul corect:

II. Pentru mulți pescăruși contează:

- a) viteza zborului.
- b) planările joase.
- c) hrana din ocean.
- d) zborul lin deasupra apei.

Răspunsul corect:

6 Scrie în casete literele corespunzătoare răspunsului corect, valorificând textul 2.

I. Icar zboară cu o pereche de aripi din ceară:

- a) ca să poată ajunge la zeul Helios.
- b) pentru a se elibera dintr-un labirint.
- c) ca să descopere secretul zborului.
- d) pentru a se bucura de frumusețea din jur.

Răspunsul corect:

II. Aripile păsărilor:

- a) ajută la propulsarea în aer.
- b) favorizează manevrele în aer.
- c) sunt aerodinamice.
- d) au mușchi puternici.

Răspunsul corect:

7 Notează „X” în dreptul fiecărui enunț, pentru a stabili dacă este adevărat sau fals, bazându-te pe informațiile din cele două texte.

TEXTUL 1

Enunțul	Adevărat	Fals
Stolul de pescăruși adună firimiturile de hrană de pe lângă barca pescarilor.		
Jonathan Livingston este sfătuit de părinți să exerseze zborul.		
Iarna, pescărușii găsesc peștele mai ușor.		

TEXTUL 2

Enunțul	Adevărat	Fals
Primele aparate de zbor au fost construite în secolul al XIX-lea.		
Prin mișcările aripilor, pasărea schimbă direcția sau reglează viteza de zbor.		
Unele păsări pot dormi în timpul zborului.		

8 Ordonează ideile principale ale textului 1, notând, în casete, cifrele corespunzătoare succesiunii lor logice și temporale.

- Pescărușii se strâng pe lângă o barcă, pentru hrana de dimineață.
- Pescărușul Jonathan Livingston încearcă zadarnic să se comporte precum semenii săi.
- Mama și tata îl sfătuiesc pe Jonathan să se alătore celorlalți pescăruși preocupați de căutarea hranei.
- Singur, deasupra apei oceanului, Jonathan Livingston exersează zborul în planări joase.
- Jonathan Livingston își continuă exercițiile de zbor rapid, departe de ceilalți.

9 a) Alege, de pe aripile pescărușului, tema potrivită pentru textul 1.

b) Justifică-ți alegerea, în 30-50 de cuvinte.

10 Prezintă, în cel puțin 30 de cuvinte, un element de conținut comun textelor date, valorificând cele două secvențe de mai jos.

Nu știa de ce, dar când zbura deasupra apei, la altitudini mai joase decât jumătate din întinderea aripilor sale, putea să stea în aer mai mult, cu mai multă ușurință. Plutirile lui nu se mai încheiau cu obișnuita cădere în picioare care împoșca marea, ci cu un lung siaj orizontal, în care atingea suprafața cu picioarele strânse aerodinamic pe lângă corp.

Pasărea se propulsează cu ajutorul picioarelor și își susține zborul dând din aripi. Forma aripii permite aerului să circule în partea de jos a acesteia și creează astfel portanța. Ca să se mențină în aer, pasărea continuă să dea din aripi, ajutată de mușchii puternici de pe piept. Fiecare mișcare a aripilor reprezintă o nouă direcție sau o ajustare a vitezei. În anumite ipostaze ea poate să profite de curenții de aer, nu mai dă din aripi, ci glisează.

- 11 Icar, eroul din mitologia greacă, a fost sfătuit de tatăl său, arhitectul Dedal, să fie prevăzător, să nu zboare prea aproape de valurile mării, dar nici prea sus, în apropierea soarelui, fiindcă aripile ușoare, de ceară ar fi distruse, iar el s-ar prăbuși în adâncul apelor. În văzduh, Icar uită de acest sfat și ajunge tot mai sus, plutind liber pe cer, fascinat de zborul înalt.

Compară comportamentul lui Icar cu cel al pescărușului Jonathan Livingston și notează o trăsătură comună sau trăsăturile opuse ale acestora.

- 12 Completează enunțul următor, valorificând cele două texte citite.

Zborul este, fără îndoială, un mare avantaj pentru că _____

- 13 Explică, în 10-20 de cuvinte, sensul ultimului enunț din textul 2: *Nu este de mirare că omul s-a strădui atâta vreme să cucerească văzduhul.*

- 14 Crezi că își va împlini pescărușul Jonathan visul de a-și desăvârși tehnica de zbor, deși nu este susținut de ceilalți? Pentru a formula răspunsul tău, completează unul dintre enunțurile din chenar și indică informația din text care ți-a sugerat opinia.

Cred că pescărușul Jonathan își va împlini visul, deoarece textul spune că _____

Cred că pescărușul Jonathan nu își va împlini visul, deoarece textul spune că _____
